

Τεχνητή νοημοσύνη και ιατρική: Μια απρόσμενη επιστροφή στον άνθρωπο;

Γεώργιος Π. Χρούσος

Πρώτη Δημοσίευση 15/04/2026, 17:40

Share

Σε μια εποχή όπου η [ιατρική](#) μοιάζει ολοένα και περισσότερο με βιομηχανική διαδικασία, μια παράδοξη ελπίδα αναδύεται: η τεχνητή νοημοσύνη (TN) ίσως αποτελέσει το μέσο για την αποκατάσταση της πιο θεμελιώδους διάστασης της ιατρικής – της ανθρώπινης σχέσης μεταξύ γιατρού και ασθενούς.

Τα τελευταία πενήντα χρόνια, η ιατρική πράξη μετατοπίστηκε σταδιακά από την κλινική συνάντηση προς την καταγραφή, τη μέτρηση και τη διαχείριση δεδομένων. Ο γιατρός, από θεραπευτή του πάσχοντος ανθρώπου, μετατράπηκε συχνά σε διαχειριστή πληροφοριών. Η γραφειοκρατία, τα ηλεκτρονικά αρχεία, οι δείκτες ποιότητας και οι κατευθυντήριες οδηγίες κατέλαβαν μεγάλο μέρος του χρόνου του. Δεν είναι τυχαίο ότι, σήμερα, έως και το 65% του χρόνου ενός κλινικού ιατρού αφιερώνεται σε τεκμηρίωση και όχι σε άμεση επαφή με τον ασθενή.

Η συνέπεια είναι βαθιά και πολυεπίπεδη. **Οι ασθενείς αισθάνονται ότι οι επισκέψεις είναι βιαστικές και απρόσωπες, ενώ οι γιατροί βιώνουν κόπωση,**

αποξένωση και, συχνά, συναισθηματική αποστασιοποίηση. Σε πολλές χώρες, λιγότερο από το 40% των ιατρικών επισκέψεων διαρκεί πάνω από 15 λεπτά. Και όμως, γνωρίζουμε – από τον Ιπποκράτη έως τη σύγχρονη ιατρική – ότι ο χρόνος, η προσοχή και η ενσυναίσθηση αποτελούν σημαντικούς θεραπευτικούς παράγοντες.

Εδώ ακριβώς αναδύεται η δυνατότητα της ΤΝ. Εάν χρησιμοποιηθεί σωστά, μπορεί να αναλάβει το βάρος των μη ουσιαστικών, επαναλαμβανόμενων και διοικητικών εργασιών: καταγραφή ιστορικού, συμπλήρωση φακέλων, προγραμματισμός, προεπεξεργασία δεδομένων, ακόμη και σύνταξη επιστολών και οδηγιών. Ηδη, μελέτες δείχνουν ότι τέτοια εργαλεία μπορούν να μειώσουν το διοικητικό φορτίο των κλινικών έως και κατά 20%-50%. Αν αυτός ο χρόνος επιστραφεί στον ασθενή, τότε το όφελος δεν θα είναι απλώς λειτουργικό – θα είναι βαθιά ανθρωπιστικό.

Η ιατρική σχέση δεν είναι μια απλή ανταλλαγή πληροφοριών. **Είναι σχέση εμπιστοσύνης, μια «θεραπευτική συμμαχία», όπου ο ασθενής εκτίθεται, όχι μόνο σωματικά, αλλά και ψυχικά.** Η ενσυναίσθηση και η συμπόνια του γιατρού, η ικανότητά του να ακούει, να κατανοεί το πλαίσιο ζωής του ασθενούς, να αποδίδει νόημα στο σύμπτωμα, επηρεάζουν άμεσα την προσήλωση στη θεραπεία και την ικανοποίηση του ασθενούς και, τελικά, την έκβαση της νόσου. Σύγχρονες μελέτες επιβεβαιώνουν ότι η ποιότητα της σχέσης γιατρού – ασθενούς σχετίζεται με καλύτερα κλινικά αποτελέσματα, ιδίως σε χρόνιες και ψυχοσωματικές καταστάσεις. Η «θερμή» ιατρική δεν είναι λιγότερο επιστημονική· είναι πληρέστερη.

Και όμως, υπάρχει ένας κίνδυνος. Η [TN](#) μπορεί εξίσου να χρησιμοποιηθεί ως εργαλείο περαιτέρω απανθρωποποίησης – ως μέσο επιτάχυνσης, μείωσης κόστους και αύξησης της «παραγωγικότητας». Εάν οι υγειονομικές πολιτικές δουν την ΤΝ ως ευκαιρία να αυξήσουν τον αριθμό των επισκέψεων ανά ώρα, τότε η ανθρώπινη επαφή θα περιοριστεί ακόμη περισσότερο. Η τεχνολογία εγγενώς δεν έχει ηθική· η χρήση της έγκειται σ' εμάς και έχει.

Η ουσία, λοιπόν, δεν βρίσκεται στην ΤΝ αυτή καθαυτήν, αλλά στο αξιακό πλαίσιο μέσα στο οποίο εντάσσεται. Αν ο σκοπός της ιατρικής παραμένει η φροντίδα του ανθρώπου – και όχι απλώς η διαχείριση της νόσου – τότε η ΤΝ μπορεί να λειτουργήσει ως απελευθερωτική δύναμη. Ισως μάλιστα να μας αναγκάσει να επαναπροσδιορίσουμε τι σημαίνει **«καλή ιατρική»**. Σήμερα, μετράμε κυρίως ό,τι

είναι εύκολα ποσοτικοποιήσιμο: εξετάσεις, συνταγές, συμμόρφωση με οδηγίες· όμως τα σημαντικότερα στοιχεία – η εμπιστοσύνη, η κατανόηση, η ελπίδα – διαφεύγουν τη μέτρηση. Υπάρχουν ήδη προσπάθειες να καταγραφούν αυτές οι διαστάσεις, όπως οι κλίμακες εμπιστοσύνης ή η ανάλυση της επικοινωνίας μέσω TN. Το ερώτημα είναι αν θα τους αποδώσουμε την αξία που τους αναλογεί.

Εδώ συναντώνται η σύγχρονη τεχνολογία και η αρχαία ελληνική σοφία. Ο Ιπποκράτης δεν θεράπευε μόνο το σώμα αλλά τον άνθρωπο ως σύνολο. Ο Αριστοτέλης θα μας υπενθύμιζε ότι η φρόνηση – η πρακτική σοφία – δεν αντικαθίσταται από κανέναν αλγόριθμο. Και ο Πλούταρχος θα τόνιζε ότι ο λόγος και το συναίσθημα πάνε μαζί. Η TN, λοιπόν, δεν είναι το τέλος της ανθρώπινης ιατρικής. Τουναντίον, είναι ίσως μια εξαιρετική ευκαιρία. Αν επιλέξουμε να τη χρησιμοποιήσουμε για να κερδίσουμε χρόνο, όχι χρήμα, για να ενισχύσουμε τη σχέση γιατρού και ασθενούς, όχι να την αντικαταστήσουμε, τότε μπορεί να επιτύχουμε κάτι που φαινόταν χαμένο: να επιστρέψουμε στον πυρήνα της ιατρικής, εκεί όπου ο γιατρός δεν είναι απλώς ειδικός, αλλά συνοδοιπόρος. Και τότε, ίσως, η πιο προηγμένη τεχνολογία της εποχής μας να υπηρετήσει τον αρχαιότερο στόχο της ιατρικής: την ανθρώπινη παρουσία, επαφή και σχέση.

Ο Γεώργιος Π. Χρούσος είναι ομότιμος καθηγητής Παιδιατρικής και Ενδοκρινολογίας, επικεφαλής στην έδρα της UNESCO Εφηβικής Υγείας και Ιατρικής, ΕΚΠΑ, πρόεδρος στο Ελληνικό Ινστιτούτο Pasteur